

Dosarul nr. 3ra-10/24
2-23174876-01-3ra-03012024

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. V. Ciumac)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Gh. Mîra, E. Palanciuc, V. Negru)

DECIZIE

11 ianuarie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Oxana Parfeni

Igor Mânăscurtă

Aliona Donos

examinând admisibilitatea recursului depus de Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Leonid Umanet împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 și Comisiei Electorale Centrale, cu participarea terților Alexei Percemlî, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” și Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională” privind contestarea actelor administrative,

împotriva deciziei din 29 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și împotriva încheierii din 29 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 07 decembrie 2023, Leonid Umanet a înaintat acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 și Comisiei Electorale Centrale, terț Alexei Percemlî, solicitând admiterea acțiunii, anularea integrală/constatarea nulității hotărârii cu privire la infirmarea legalității alegerilor pentru funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău, nr. 46 din 01 decembrie 2023, adoptarea unei noi hotărâri prin care să fie obligat Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 să emită hotărârea de confirmare a legalității alegerilor locale generale pentru funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, la data de 5 octombrie 2023, a fost înregistrat în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău, din partea Partidului Politic „Mișcarea Alternativa Națională”, pentru alegeri locale generale din 05 noiembrie 2023. Conform hotărârii nr.9 din 05 octombrie 2023 cu privire la cererea de înregistrare, în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău, desemnat de către Partidului Politic „Mișcarea Alternativa Națională”, a prezentat, printre altele, și confirmarea DGETS

prin care se atestă că are cel puțin studii generale obligatorii prevăzute la art. 13 din Codul educației nr.352/2014. Corespunderea actelor prezentate rigorilor legale a fost verificată de organele electorale și confirmată de CECEM Chișinău nr. 1 prin scrisoarea cu nr. 02/02/CECEMC nr.1 din 05 octombrie 2023, notificată inclusiv și CEC-ului. Confirmarea eliberată de DGETS este adoptată în baza informațiilor eliberate de directorul IP cu învățământ seral nr. 2 și copiilor ordinelor din anii 80 anexate.

Totodată, a menționat că, luând în considerare informațiile apărute în spațiul public, a atenționat că „problema” studiilor sale este prezentată eronat de reprezentanții partidului politic care a desemnat contracandidatul lui din turul II. Or, se invocă lipsa confirmării actului de studii pentru clasa X și XI. Însă, legea prevede necesitatea deținerii studiilor gimnaziale (sau asimilate, având în vedere că Codul educației, intrat în vigoare la data de 24 noiembrie 2014, nu are efect retroactiv).

Conform informației prezentate de Direcția generală educație, tineret și sport din 28 septembrie 2023, Leonid Umanet a fost înmatriculat în clasa IX, în baza ordinului nr. 17 din 05 septembrie 1983, în Școala medie serală nr. 14 din or. Chișinău și a finalizat clasa XI în anul 1986, ceea ce înseamnă că a fost transferat/înmatriculat în clasa X și în clasa XI. Altfel spus, dispune de studii gimnaziale obligatorii - clasa VIII absolvită, fapt ce se confirmă și inscripția respectivă din livretul militar. Conform informației eliberate de DGETS nr. 01/16-6/4278 din 27 noiembrie 2023, actul normativ cu privire la învățământul public, care a reglementat relațiile sociale în domeniul învățământului în anii 1983-1986 a fost Legea RSSM cu privire la învățământul public din 24 decembrie 1975. Această lege în art. 3 a prevăzut că învățământul general obligatoriu este de 8 clase.

De asemenea, a afirmat că „proba” cercetată de CECE Bubuieci de două ori, în cadrul a 2 proceduri administrative diferite, scrisoarea eliberată de Ministerul Educației și Cercetării la data de 17 noiembrie 2023, rezultă că pentru anii de studii 1983 - 1986 informațiile sunt păstrate, însă, probabil, cu scopul de a denatura informația, nu sunt descrise informații ce se conțin în aceste acte, ci doar se invocă că lipsește informația despre rezultatele examenului și eliberarea atestatului. Dar, nu se indică despre examenele cărui an de studii informația lipsește. O astfel de prezentare a informației selectiv, poate avea ca scop - inducerea în eroare a organului electoral/ instanțelor de judecată și de a obține rezultatul dorit - infirmarea alegerilor ocolind votul cetățenilor. Cert este faptul că informația prezentată de Ministerul Educației și Cercetării nu este completă, nu combate informația eliberată prin scrisoarea DGETS mun. Chișinău și nu constituie probă incontestabilă, care poate sta la baza infirmării legalității alegerilor, care au fost desfășurate corect și liber.

La data de 05 noiembrie 2023 au avut loc alegeri locale generale inclusiv în comuna Bubuieci, mun. Chișinău. Conform rezultatelor finale ale alegerilor locale generale în circumscripția electorală comunală Bubuieci, turul I, Leonid Umanet, candidat la funcția de primar din partea Partidului Politic „Mișcarea Alternativa Națională”, a obținut 991 de voturi valabil exprimate sau 33,49%, Alexei Percemli a obținut 703 voturi sau 23,76% și Igor Moraru - 601 voturi sau 20,31 %.

Conform rezultatelor preliminare a turului II, Leonid Umanet a obținut 1248 voturi sau 50,75%, iar Alexei Percemli - 1211 voturi sau 49,25%. Aceste rezultate nu au fost contestate, nu a fost solicitată renumărarea voturilor, ceea ce înseamnă că

Leonid Umanet a fost ales în funcția de primar al comunei Bubuieci de către alegătorii/ locuitorii comunei Bubuieci.

Reclamantul a notat că, la data de 22 noiembrie 2023, a recepționat hotărârea adoptată la 21 noiembrie 2023 de CECE Bubuieci cu nr. 44-c, conform căreia s-a decis admiterea parțială a contestației depuse de Alexei Percemli (fără însă a menționa în care parte aceasta este admisă). Totodată, s-a declarat inadmisibilă cerința privind adoptarea unei hotărâri prin care să se refuze înregistrarea candidatului la funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău, a lui Leonid Umanet, desemnat de către Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională”, ca fiind depusă peste termenul stabilit de lege.

Prin hotărârea din 05 decembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, dosarul nr.3- 3446/2023 și nr.3-3472/2023, cererea de chemare în judecată depusă de Leonid Umanet a fost admisă parțial, a fost anulată hotărârea nr. 44-c din 21 noiembrie 2023, în partea admitterii contestației și a fost adoptată o nouă hotărâre prin care contestația inițială depusă de Alexei Percemli a fost declarată inadmisibilă. Astfel, instanța de judecată a soluționat chestiunea referitor la înregistrarea lui Leonid Umanet în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău.

Reclamantul a susținut că, odată cu constatarea faptului că înregistrarea și, respectiv, participarea lui la alegeri nu poate fi anulată/retrasă, decade posibilitatea de infirmare a legalității alegerilor pe acest temei.

Referitor la procedura adoptării hotărârii contestate, reclamantul a indicat că, la data de 01 decembrie 2023, ora 14:15, CECE Bubuieci a adoptat hotărârea nr.46, prin care infirmă legalitatea alegerilor pentru funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău. La data adoptării hotărârii contestate, instanțele de judecată nu s-au expus pe marginea contestațiilor depuse. Respectiv, CECE Bubuieci, până a soluționa posibilitatea confirmării sau infirmării legalității alegerilor locale pentru funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău, urma să aștepte soluționarea definitivă a contestației, care se afla pe rolul instanțelor de judecată. CECE Bubuieci nu a avut dreptul de a decide asupra legalității alegerilor la funcția de primar până la soluționarea definitivă a tuturor contestațiilor. Hotărârea contestată conține un viciu fundamental, care atrage nulitatea actului administrativ individual.

De asemenea, a menționat că un alt temei de nulitate constituie faptul că nu poate fi identificată persoana care a semnat hotărârea nr. 46 din 01 decembrie 2023, potrivit art. 121 din Codul administrativ. Nici din textul hotărârii contestate și nici la semnătură nu sunt indicate numele, prenumele și funcția persoanei semnatare, ceea ce face imposibilă identificarea faptului dacă acest act administrativ individual este semnat de persoana împuternicită în acest sens. Hotărârea respectivă nu este scrisă pe antet și este dificil de a stabili chiar și autoritatea care a emis-o. Acest fapt devine evident și prin simpla comparație a hotărârii nr.44-c din 21 noiembrie 2023 și celei contestate. Din textul hotărârii contestate nu se desprinde dacă aceasta a fost adoptată cu respectarea prevederilor legale ce țin de emiterea actelor administrative de un organ colegial.

Luând în considerare faptul că CECE Bubuieci a emis recent note informative prin care a informat CEC privind imposibilitatea examinării unor contestații din lipsa de cvorum, majoritatea membrilor săi se află în concediu medical sau nu pot fi prezenți din cauza de „stres”, devine și mai dubioasă convocarea de urgență a unei

ședințe pentru infirmarea alegerilor cu mai puțin de o oră înainte de ședința în instanța de judecată, în care s-a examinat legalitatea hotărârii nr. 44-c din 21 noiembrie 2023. În aceste circumstanțe, se impune declararea nulității hotărârii CECE Bubuieci nr. 46 din 01 decembrie 2023, ca fiind emisă cu încălcarea principiilor legalității, egalității, imparțialității și buneii-credințe, prevăzute de Codul administrativ.

Totodată, ca temei pentru infirmarea alegerilor se indică inclusiv hotărârea nr. 44-c din 21 noiembrie 2023, anulată prin hotărârea din 05 decembrie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani. În opina reclamantului, CECE Bubuieci a abuzat de poziția sa de organ electoral și contrar prevederilor legale a adoptat hotărârea nr.46 din 01 decembrie 2023 privind infirmarea legalității alegerilor, cunoscând cu certitudine că există contestații în examinare.

Prin argumentele aduse s-au expus pe fondul acuzațiilor aduse, precum și a anexat actele ce confirmă existența studiilor obligatorii necesare pentru a candida la funcția de primar. Astfel, scrisoarea parvenită de la Ministerul Educației și Cercetării și apreciată în hotărârea privind infirmarea legalității alegerilor ca probă care atestă „au fost prezentate alte acte care nu sunt admisibile pentru a fi înregistrat în calitate de concurent electoral”, nu reprezintă temei pentru infirmarea legalității alegerilor și nici nu afectează în nici un fel rezultatele votării. Cert este faptul că scrisoarea Ministerului Educației și Cercetării nu este un act administrativ individual, nu este o probă incontestabilă, dar, mai important, este că conținutul acestei „scrisori” nu combate în niciun fel faptul că dispune de studii obligatorii necesare pentru a fi ales primar. Ministerul Educației și Cercetării nu are nici un drept de a interpreta normele legale electorale, dar și nici un drept să intervină pe lângă un organ electoral cu indicații privind poziția pe care trebuie să o ia un organ electoral. Conținutul acestei scrisori nu poate fi luat ca „fapt” constat, precum și depunerea unei plângeri nu poate servi temei pentru anularea alegerilor, în lipsa unei hotărâri irevocabile pronunțate de instanțele de judecată competente.

La fel, un val de postări pe „Facebook”, create și promovate de membrii partidului perdant, dar și a trolilor acestora, cu utilizarea cuvântului „fals”, nu poate servi temei pentru invalidarea voturilor oamenilor și evident nu reprezintă respectarea principiilor și legii într-un stat de drept care tinde spre aderare la Uniunea Europeană.

Referitor la scrisoarea Ministerului Educației și Cercetării, a indicat că și în situația primei scrisori este dificil de apreciat conținutul acestora fără a examina întrebările adresate (aparent de un deputat, care nu este concurent electoral, dar care este membru a partidului concurent electoral). Mai important este că în această scrisoare se vorbește despre studii de ciclul II - învățământ liceal sau echivalent. Codul electoral și Codul educației stabilesc necesitatea deținerii studiilor obligatorii - gimnaziale, nu liceale. Scrisorile în cauză, nefiind acte administrative și, de fapt, fiind absolut irelevante speței, trebuie să fie analizate critic și din perspectiva în care ministrul educației este unul dintre liderii partidului de guvernare, care este pierzantul în aceste alegeri, iar emiterea unor scrisori către organul electoral pentru a exclude câștigătorul din partea unui partid de opoziție nu reprezintă altceva decât un abuz și conflict de interese menit să asigure partidului său încă un loc de primar prin excluderea candidatului care a acumulat cele mai multe voturi.

CECE Bubuieci a eșuat în motivarea soluției adoptate, un argument în plus pentru anularea hotărârii nr. 46 din 01 decembrie 2023. CECE Bubuieci a cunoscut situația sa și a decis înregistrarea lui în calitate de concurent electoral. Contestații în acest sens au fost depuse încă la data de 9 octombrie 2023, fapt confirmat de Alexei Percemlî și constatat prin hotărârea din 05 decembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Acțiuni neconforme din partea sa nu au fost stabilite, iar ca și rezultat, „sanctiunea” impusă este disproporționată, ilegală și abuzivă. Având unele dubii, CECE Bubuieci urma să refuze înregistrarea la data de 05 octombrie 2023, oferindu-i posibilitatea de a-și apăra dreptul său constituțional de a fi ales în instanțele de judecată. Însă, acțiunile întreprinse de CECE Bubuieci denotă un abuz evident, care a examinat contestația depusă de concurent electoral în luna octombrie 2023, a respins-o; a examinat contestația depusă de concurentul electoral plasat pe locul III, a respins-o, peste câteva zile (după ce a devenit clar că a câștigat alegerile din turul II) examinează o altă contestație identică după argumente și deja parțial a admis-o, fără a fi emise deciziile instanțelor de judecată și infirmă legalitatea alegerilor.

În dezacord cu hotărârea nr.46 din 01 decembrie 2023, la data de 04 decembrie 2023, a depus cerere prealabilă în adresa CECM Chișinău nr. 1 și pentru informare în adresa CEC. Pentru data de 06 decembrie 2023, ora 15:00, a fost stabilită ședința de examinare a cererii prelabile. La 06 decembrie 2023, a recepționat nota informativă, prin care CECM Chișinău nr. 1 a stabilit imposibilitatea examinării cererii prelabile și a atestat faptul exercitării procedurii prelabile.

Prin încheierea consemnată în procesul-verbal al ședinței de judecată din 11 decembrie 2023, au fost atrași în calitate de persoane terțe Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” și Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională”.

Prin hotărârea din 15 decembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a respins, ca fiind neîntemeiată, acțiunea de contencios administrativ înaintată de Leonid Umanet împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Chișinău nr. 1, Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 și Comisiei Electorale Centrale, cu participarea terților Alexei Percemlî, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” și Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională” privind contestarea actelor administrative.

Prin încheierea din 29 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a refuzat ridicarea excepției de neconstituționalitate formulată de Leonid Umanet, în cadrul examinării cauzei în ordine de apel, la acțiunea înaintată de Leonid Umanet împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 și Comisiei Electorale Centrale, cu participarea terților Alexei Percemlî, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” și Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională” privind contestarea actelor administrative.

Prin decizia din 29 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de apel înaintată de avocatul Mariana Barașianț în interesele lui Leonid Umanet și s-a menținut hotărârea din 15 decembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că, hotărârea instanței de fond este întemeiată, a fost adoptată cu aprecierea corectă a probelor și aplicarea justă a normelor de drept material și procedural.

Cu trimitere la prevederile art.221 alin.(2), art.220 alin.(1), art.93 din Codul administrativ, instanța de apel a notat că, în cadrul examinării cauzei s-a stabilit cu certitudine faptul că, Consiliul Electoral de Circumscripție Electorală comunală Bubuieci, la data de 05 octombrie 2023, a adoptat Hotărârea nr. 9 cu privire la cererea de înregistrare a domnului Leonid Umanet în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Bubuieci, municipiul Chișinău, desemnat de către Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională”, prin care, în temeiul art. art. 55, 63, 66-69, 162, 163 și 164 din Codul electoral, a hotărât că: se înregistrează Leonid Umanet în calitate de candidat la funcția de primar din partea Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională” pentru alegerile locale din 05 noiembrie 2023 (Vol.I, f.d. 10, 90-94).

La 18 noiembrie 2023, Alexei Percemlî, în calitate de candidat înregistrat la funcția de primar al comunei Bubuieci, municipiului Chișinău din partea Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, a depus la Consiliul Electoral de Circumscripție Electorală comunală Bubuieci nr. 1/8 contestație, prin care a solicitat anularea integrală a hotărârii Consiliului Electoral de Circumscripție Electorală comunală Bubuieci nr. 9 din 05 octombrie 2023 privind înregistrarea în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Bubuieci, municipiul Chișinău, pe numele Leonid Umanet și adoptarea unei noi hotărâri prin care să se refuze înregistrarea candidatului la funcția de primar al comunei Bubuieci, municipiul Chișinău, Leonid Umanet desemnat de către Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională”.

La 01 decembrie 2023, Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Bubuieci nr.1/8 a adoptat hotărârea nr.46, prin care a hotărât: se infirmă legalitatea alegerilor pentru funcția de primar al com. Bubuieci, mun. Chișinău, în circumscripția electorală comunală Bubuieci nr.1/8, mun. Chișinău (Vol. I, f.d. 40 verso-41, 117-120).

Nefiind de acord cu hotărârea nr.46 din 01 decembrie 2023, emisă de CECE comunal Bubuieci nr.1/8, mun. Chișinău, Leonid Umanet a contestat-o cu cerere prealabilă, solicitând autorității publice ierarhic superioare anularea integrală/declararea nulității aceste hotărâri, cât și adoptarea unei noi hotărâri prin care să fie obligat CECE com. Bubuieci nr.1/8 să emită hotărârea de confirmare a alegerilor locale generale pentru funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău (Vol.I, f.d. 41 verso-44,). Cererea prealabilă depusă de Leonid Umanet nu a fost soluționată, fapt confirmat inclusiv și prin nota informativă din 06 decembrie 2023 adresată de CECE mun. Chișinău nr.1, din lipsa de cvorum (Vol.I, f.d. 45-46).

La data de 07 decembrie 2023, Leonid Umanet a depus acțiunea în contencios administrativ (Vol.I, f.d.5-8).

Totodată, instanța de apel a reținut că, prin hotărârea din 05 decembrie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis parțial acțiunea depusă de avocatul Mariana Barașianț în interesele reclamantului Leonid Umanet, împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Chișinău nr.1, Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Bubuieci nr. 1/8, terți Comisia Electorală Centrală și Alexei Percemlî. S-a anulat hotărârea cu privire la examinarea contestației depuse de Alexei Percemlî, candidat la funcția de primar al comunei Bubuieci, municipiul Chișinău, din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” nr. 44-c din 21 noiembrie 2023, în partea admiterii contestației. S-a emis o nouă hotărâre prin care contestația depusă de Alexei Percemlî la data de 18

noiembrie 2023 privind anularea integrală a hotărârii Consiliului Electoral de Circumscripție Electorală comunală Bubuieci nr. 9 din 05 octombrie 2023 privind înregistrarea în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Bubuieci, municipiul Chișinău, pe numele Leonid Umanet și adoptarea unei noi hotărâri prin care să se refuze înregistrarea candidatului la funcția de primar al comunei Bubuieci, municipiul Chișinău, Leonid Umanet, desemnat de către Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională”, s-a declarat integral inadmisibilă ca depusă tardiv. În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată. S-a respins ca neîntemeiată acțiunea depusă de Alexei Percemli împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Chișinău nr. 1, Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Bubuieci nr. 1/8, terți Comisia Electorală Centrală și Leonid Umanet privind anularea integrală a Hotărârii Consiliului Electoral de Circumscripție Electorală comunală Bubuieci nr. 1/8, nr. 44-c din 21 noiembrie 2023, adoptarea unei noi hotărâri prin care să fie admisă contestația depusă la 18 noiembrie 2023, să fie anulată integral hotărârea Consiliului Electoral de Circumscripție Electorală comunală Bubuieci nr. 9 din 05 octombrie 2023 privind înregistrarea în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Bubuieci, municipiul Chișinău, pe numele Leonid Umanet și să fie adoptată o nouă hotărâre prin care să se refuze înregistrarea candidatului la funcția de primar al comunei Bubuieci, municipiul Chișinău, a lui Leonid Umanet, desemnat de către Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională”.

Prin decizia din 14 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Alexei Percemli. S-a casat hotărârea din 05 decembrie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a emis o decizie nouă prin care s-a admis parțial acțiunea în contestare formulată de Leonid Umanet. S-a admis integral acțiunea în contestare formulată de Alexei Percemli. S-a anulat integral hotărârea Consiliului Electoral de Circumscripție Electorală comunală Bubuieci nr.1/8 nr. 44-c din 21 noiembrie 2023. S-a admis integral acțiunea în obligare formulată de Alexei Percemli. S-a obligat Consiliul Electoral de Circumscripție Electorală comunală Bubuieci nr. 1/8 să emită act administrativ individual cu privire la retragerea hotărârii Consiliului Electoral de Circumscripție Electorală comunală Bubuieci nr. 9 din 05 octombrie 2023 „Cu privire la cererea de înregistrare a domnului Umanet Leonid în calitate de candidat la funcția de primar al com. Bubuieci, mun. Chișinău, desemnat de către Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională”.

Prin încheierea din 22 decembrie 2023 a Curții Supreme de Justiție, recursul depus în numele și interesele recurentului Leonid Umanet, s-a declarat inadmisibil.

Totodată, la data de 27 decembrie 2023, Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 a adoptat hotărârea nr. 47 „Cu privire la executarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2023”, prin care și-a retras/revocat hotărârea nr. 9/2023 de înregistrare a domnului Umanet Leonid, în calitate de concurent electoral.

La acest capitol, instanța de apel a conchis că circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei au fost stabilite și elucidate pe deplin de către instanța de fond.

Admisibilitatea acțiunii în contencios administrativ este condiționată de revendicarea de către reclamant a încălcării unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice. La caz, aceste condiții de încălcare a dreptului vătămat prin activitatea administrativă a Consiliului Electoral al

Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 este întrunit. În context, instanța s-a referit la art. 17 din Codul administrativ.

În temeiul art. 98 alin.(1) pct.1) din Codul electoral și art.191 alin.(1) din Codul administrativ, controlul de legalitate a actelor Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 este de competența Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani. Aceste acte nu se regăsesc în excepțiile de la alin.(2) și (3) ale art.191 din Codul administrativ și art.98 alin.(2), (3), (4) din Codul electoral. Totodată, a redat prevederile art.91 alin. (1), (2), (3) din Codul electoral.

Acțiunea în contencios administrativ a fost înaintată de Leonid Umanet la instanța competentă jurisdicțional și teritorial, cât și cu respectarea procedurii prealabile și în termenul legal. Completul specializat pentru examinarea acțiunilor de contencios administrativ a reținut că, Leonid Umanet a utilizat corect tipul acțiunii în contestare, conform art. 206 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, pentru revendicarea dreptului său, or, reclamantul prin acțiunea sa solicită anularea hotărârii cu privire la infirmarea legalității alegerilor pentru funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău, nr. 46 din 01 decembrie 2023, emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8, la care acesta a participat ca concurent electoral desemnat de către Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională”. Astfel, instanța de apel a considerat că motive de inadmisibilitate a acțiunii înaintate de reclamantul Leonid Umanet, în conformitate cu prevederile art. 207 alin. (2) din Codul administrativ, la caz, nu sunt.

Cu trimitere la prevederile art.225 alin.(1), (2) din Codul administrativ, instanța de apel a reținut că, din analiza normei de drept, la examinarea cererii în anulare, legalitatea unui act administrativ, urmează a fi examinată prin prisma verificării dacă autoritatea și-a exercitat dreptul discreționar, a luat în considerare toate faptele relevante, a respectat limitele legale ale dreptului discreționar și și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

Prin prisma inclusiv a prevederilor art.37 alin.(1) lit.j), art. 96 alin.(1), (2), (3), art. 174 alin.(1), (2), art.176 din Codul electoral, Completul de judecată al Curții de Apel Chișinău pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ a notat că, în conformitate cu art. 31 din Codul administrativ, actele administrative individuale și operațiunile administrative scrise trebuie să fie motivate. Totodată, făcând referire la prevederile art.118 din Codul administrativ, instanța de apel a reținut că, instanța de fond întemeiat a constatat că la emiterea hotărârii nr.46 din 01 decembrie 2023 Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Bubuieci nr.1/8 și-a exercitat dreptul discreționar în conformitate cu scopul acordat prin lege, or, s-a constatat că, Leonid Umanet, în calitate de candidat la funcția de primar al com. Bubuieci, mun. Chișinău, desemnat de către Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională”, nu întrunește condițiile prevăzute de art.68 alin.(1) lit.j) din Codul electoral și anume, nu deține copia de pe diploma de studii. Referitor la Certificatul de studii gimnaziale eliberat la 29 decembrie 2023, prezentat în ședința instanței de apel de către apelant, instanța de apel a menționat că acesta nu constituie în sine o diplomă, pentru a fi întrunită condiția prevăzută la art.68 alin.(1) lit.j) din Codul electoral, copia de pe diploma de studii, prezentarea căreia este obligatorie în cazul candidării pentru funcția de primar.

Referitor la argumentul invocat de apelant precum că dispune de studii obligatorii, instanța de apel l-a considerat ca fiind neîntemeiat, or, prin decizia din

14 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a constatat că: ”.... confirmarea nr. 0146- b/3372 din 28 septembrie 2023, eliberată de Direcția generală educație, tineret și sport din cadrul Consiliului municipal Chișinău, prezentată de Leonid Umanet, nu poate înlocui un act de studii care ar atesta că Leonid Umanet a finisat studiile generale. Or, din textul/conținutul confirmării nr. 0146-b/3372 din 28 septembrie 2023 nu se confirmă existența actului de studii eliberat lui Umanet Leonid, dar se comunică că acesta ar fi fost înmatriculat în clasa a IX-a în Școala medie serală nr. 14 din or. Chișinău. În condițiile speței, ținând cont de poziția Ministerului Educației și Cercetării al RM, expusă în răspunsul cu nr. 03/1-07/6138 din 17 noiembrie 2023, precum că: „o confirmare nu înlocuiește un act de studii”, devin aplicabile prevederile art. 144 din Codul administrativ. Iar, în conformitate cu art.123 alin.(2) din Codul de procedură civilă, faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă cauza și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleași persoane.

Cu referire la temeiurile de nulitate a hotărârii CECE Bubuieci nr.1/8, emisă la 01 decembrie 2023 cu nr.46, și anume ce ține de prezența cvorumului la ședința Consiliului electoral de circumscripție electorală comunală Bubuieci nr. 1/8 din 1 decembrie 2023, conform procesului-verbal nr. 23, din 7 membri desemnați în componența organului electoral la ședință au fost prezenți 5 membri care unanim au votat pentru infirmarea legalității alegerilor pentru funcția de primar în circumscripția electorală Bubuieci, mun. Chișinău (Vol.I, f.d.117-118). Conform hotărârii nr. 39 din 26 septembrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Chișinău nr. 1 „Cu privire la constituirea Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Bubuieci nr. 1/8”, acesta este constituit din 7 membri. Potrivit pct. 41 din Regulamentul de activitate al consiliului electoral de circumscripție în perioada electorală, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1100/2023, consiliul electoral de circumscripție adoptă hotărâri prin vot deschis cu votul majorității absolute a membrilor.

Prin urmare, componența Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 este compusă din 7 membri, majoritate absolută reprezintă cel puțin 4 voturi ale membrilor.

Respectiv, potrivit procesului-verbal nr. 23 al ședinței Consiliului electoral de circumscripție electorală comunală Bubuieci nr. 1/8 din 1 decembrie 2023, se atestă prezența cvorumului necesar prevăzut de lege pentru examinarea subiectului și aprobarea hotărârii, or, prezenți la ședință au fost 5 din 7 membri.

Ce ține de argumentul invocat de apelant precum că actul administrativ este lovit de nulitate, pe motiv că nu conține numele și funcția semnatarului, Completul specializat al Curții de Apel Chișinău pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ l-a apreciat ca fiind neîntemeiat. Potrivit hotărârii cu privire la infirmarea legalității alegerilor pentru funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău, nr. 46 din 01 decembrie 2023, rezultă că aceasta a fost semnată de secretarul Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Bubuieci nr. 1/8, Moraru Olga, din motiv că președintele consiliului a fost în concediu medical, iar potrivit pct. 24 din Regulamentul de activitate al consiliului electoral de circumscripție în perioada electorală, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale

Centrale nr. 1100/2023, Secretarul consiliului electoral de circumscripție are următoarele atribuții: 1) în absența președintelui consiliului, exercita atribuțiile acestuia. Iar pct.23 din Regulamentul menționat prevede expres că, Președintele consiliului electoral de circumscripție are următoarele atribuții: 4) semnează hotărârile consiliului.

Referitor la argumentul invocat de apelant precum că actul contestat a fost emis cu încălcarea art.174 alin.(2) din Codul administrativ și anume că nu au fost soluționate toate contestațiile de instanța de judecată, instanța de apel, la fel, l-a considerat ca fiind neîntemeiat, or, apelantul nu a prezentat în instanță probe care să confirme faptul că Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 a cunoscut despre existența unor contestații depuse de apelant și neexaminează.

În concluzie, Completul specializat al Curții de Apel Chișinău pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ a conchis că nu sunt temeiuri pentru a constata nulitatea actului contestat, autoritatea și-a exercitat dreptul discreționar corect, a luat în considerare toate faptele relevante la emiterea actului contestat, a respectat limitele legale ale dreptului discreționar și și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

La 29 decembrie 2023, ora 22:27, prin intermediul poștei electronice (Vol.II, f.d.192,200), Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț, a depus cerere de recurs, solicitând casarea încheierii din 29 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, adoptarea unei încheieri de ridicare a excepției de neconstituționalitate, casarea deciziei din 29 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii primei instanțe, emiterea unei noi decizii de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului, a reiterat circumstanțele de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în cererea de chemare în judecată și în cererea de apel.

Suplimentar, recurentul a opinat că, cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost respinsă nemotivat și abuziv. Art. 12¹ din Codul de procedura civilă stabilește imperativ că: i) instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării; ii) trebuie să corespundă 4 condiții. Din motivarea verbală a completului instanței de apel, ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost respinsă din motive de forma sau formularea solicitării din aceasta. Respectiv, instanța de apel s-a expus referitor la eventuala temeinicie excepției, ceea ce este direct interzis prin art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedura civilă. Excepția ridicată corespunde condițiilor stabilite: este ridicată de parte la dosar, obiectul corespunde prevederilor art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, norma din art. 68 alin. (1) lit. j) din Codul electoral (verificarea constituționalității căreia a fost solicitată) urmează a fi aplicată la soluționarea cauzei (or, această normă prevede lista actelor necesar a fi depuse la înregistrarea în calitate de candidat la funcția de primar și recurentului se impută prezentarea actelor necorespunzătoare) și nu a făcut obiectul verificării anterior.

Recurentul a menționat că, instanțele de judecată la adoptarea hotărârii nu au apreciat probele anexate și argumentele expuse, inclusiv referitor la vicierea procedurii de adoptare a actului administrativ contestat. Motivarea soluției este bazată exclusiv pe decizii pronunțate pe o cauză conexă, care nu exclude posibilitatea admiterii cererii de chemare în judecată depuse în sensul descris. De

altfel, în instanța de apel a fost prezentat duplicatul certificatului de absolvire a studiilor gimnaziale.

La 03 ianuarie 2024, în scopul asigurării unui proces echitabil în ordine de recurs, într-un termen rezonabil, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei electronice, a expediat în adresa intimaților, cât și terților, copia recursului depus de Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț, împotriva deciziei din 29 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și încheierii din 29 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței (Vol.II, f.d.208).

La data de 04 ianuarie 2023, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” a depus referință la cererea de recurs, exprimând poziția în favoarea declarării recursului inadmisibil.

La data 05 ianuarie 2024, prin intermediul poștei electronice (Vol.III, f.d.10), Comisia Electorală Centrală a depus referință la cererea de recurs, exprimând poziția, în esență, prin menținerea argumentelor aduse și la cererea de apel.

Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8, Alexei Percemlî și Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională”, deși au recepționat copia recursului, expediat prin intermediul poște electronice (Vol.II, f.d. 209-211), nu și-au valorificat dreptul procedural, respectiv și nu au depus referințe, prin care să-și expună opinia referitor la recursul depus de Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț.

Referințele depuse de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” și Comisia Electorală Centrală au fost notificate participanților la proces, prin intermediul poștei electronice (Vol.III, f.d.14-18).

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Totodată, potrivit art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În conformitate cu art. 95 alin. (1) din Codul electoral, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

În virtutea alineatului 8 al aceluiași articol, înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin.(1).

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată public la 29 decembrie 2023, și conform extrasului din poșta electronică, decizia motivată a instanței de apel, precum și încheierea instanței de apel, au fost notificate recurentului, la 03 ianuarie 2024 (Vol.II, f.d.199).

Astfel, calea de atac în ordine de recurs, demarată la 29 decembrie 2023, a fost exercitată în interiorul termenului legal.

Examinând materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț, urmează a fi admis, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1) din Codul administrativ, recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Conform art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, în urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: admite recursul, casează integral decizia instanței de apel și trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 5 din Codul administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

În corespundere cu art. 12 din Codul administrativ, un act administrativ normativ este actul juridic subordonat legii adoptat, aprobat sau emis de o autoritate publică în baza prevederilor constituționale sau legale, care nu se supune controlului constituționalității și stabilește reguli de aplicare obligatorii pentru un număr nedeterminat de situații identice.

Art. 17 din Codul administrativ prevede că, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Conform prevederilor art. 20 din Codul administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

În corespundere cu art. 21 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative.

Reieșind din prevederile art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Prin prisma art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din

oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

După cum denotă actele cauzei, la 07 decembrie 2023, Leonid Umanet a înaintat acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 și Comisiei Electorale Centrale, cu participarea terților Alexei Percemli, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” și Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională”, solicitând admiterea acțiunii, anularea integrală/constatarea nulității hotărârii cu privire la infirmarea legalității alegerilor pentru funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău, nr. 46 din 01 decembrie 2023, adoptarea unei noi hotărâri prin care să fie obligat Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 să emită hotărârea de confirmare a legalității alegerilor locale generale pentru funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță, prin hotărârea din 15 decembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a respins ca neîntemeiată acțiunea de contencios administrativ înaintată de Leonid Umanet împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Chișinău nr. 1, Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 și Comisiei Electorale Centrale, cu participarea terților Alexei Percemli, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” și Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională” privind contestarea actelor administrative.

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 29 decembrie 2023, a respins cererea de apel înaintată de avocatul Mariana Barașianț în interesele lui Leonid Umanet și a menținut hotărârea din 15 decembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

În susținerea soluției, Curtea de Apel Chișinău a reținut că, la emiterea hotărârii nr.46 din 01 decembrie 2023, Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 și-a exercitat dreptul discreționar în conformitate cu scopul acordat prin lege, or, s-a constatat că, Leonid Umanet, în calitate de candidat la funcția de primar al com. Bubuieci, mun. Chișinău, desemnat de către Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională”, nu întrunește condițiile prevăzute de art.68 alin.(1) lit.j) din Codul electoral și anume nu deține copia de pe diploma de studii.

Instanța de apel a remarcat că, referitor la certificatul de studii gimnaziale nr.283001104835 eliberat la 29 decembrie 2023, prezentat în ședința instanței de apel de către apelant, acesta nu constituie în sine o diplomă, pentru a fi întrunită condiția prevăzută la art.68 alin.(1) lit.j) din Codul electoral și anume, copia de pe diploma de studii, prezentarea căreia este obligatorie în cazul candidării pentru funcția de primar.

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 29 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, instanța de recurs constată că instanța de apel nu a elucidat toate circumstanțele importante cauzei, s-a abținut de a răspunde la toate întrebările de drept ridicate în fața sa, fapt prin ce a emis o hotărâre nemotivată.

În sensul art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Prin urmare, pentru a elucida aspectele abordate, instanța de recurs consideră că decizia instanței de apel trebuie să conțină: motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă, precum și concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

La fel, instanța de recurs relevă că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Niciun fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele. Proba este declarată ca fiind veridică dacă instanța constată prin cercetare și comparare cu alte probe că datele pe care le conține corespund realității.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, la 01 decembrie 2023, Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 a emis hotărârea nr.46, prin care s-a infirmat legalitatea alegerilor pentru funcția de primar al comunei Bubuieci, mun.Chișinău, în circumscripția electorală comunală Bubuieci nr. 1/8, mun.Chișinău.

Drept temei pentru emiterea hotărârii nr.46 din 01 decembrie 2023 de către Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 a servit răspunsul Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova nr.03/1-07/6138 din 17 noiembrie 2023, copia de pe ordinul Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova nr.1887 din 16 noiembrie 2023 de creare a Grupului de lucru pentru examinarea actelor doveditoare care atestă finalizarea studiilor gimnaziale ale lui Leonid Umanet, precum și răspunsul Instituției Publice Liceul Teoretic cu învățământ seral nr.2, ce atestă că Leonid Umanet nu a prezentat diploma de studii.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că, instanța de apel a ajuns la concluzia respingerii cererii de apel înaintată de avocatul Mariana Barașianț în interesele lui Leonid Umanet și menținerea hotărârii instanței de fond, fără a da apreciere duplicatului certificatului de studii gimnaziale, eliberat la data de 29 decembrie 2023, care a fost prezentat de Leonid Umanet în instanța de apel (f.d.165, vol.II).

Art.68 alin.(1) lit.j) din Codul electoral prevede că, pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral, partidele politice, blocurile electorale, candidații independenți sau candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova, prezintă, cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, Comisiei Electorale Centrale sau consiliilor electorale de circumscripție copia de pe diploma de studii, în cazul candidaților pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și cea de primar.

Conform prevederilor Regulamentului privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile locale, aprobat prin Hotărârea CEC nr.1103/2023: Capitolul III, care stabilește condițiile speciale pentru candidați la alegerile locale, inclusiv la pct.12 lit.b), au dreptul de a fi aleși primari cetățenii

Republicii Moldova cu drept de vot care au cel puțin studii generale obligatorii prevăzute la art.13 din Codul educației.

Iar potrivit pct.27 lit.i) din acest Regulament, cererea, în formă scrisă, prin care se solicită înregistrarea în calitate de concurent electoral, conform modelelor din anexele nr.4 și nr.4a, se depune la consiliul electoral de circumscripție, fiind însoțită inclusiv de copia de pe diploma de studii – în cazul candidaților pentru funcția de primar prin care se atestă că persoana are cel puțin studii generale obligatorii prevăzute la art.13 din Codul educației.

Pct.37 al Regulamentului nominalizat prevede că, în condițiile pct.27 lit.i), candidații la funcția de primar prezintă copia actului de studii eliberată după absolvirea ultimei instituții de învățământ. În acest caz, candidații urmează să asigure prezentarea a cel puțin copieii certificatului de studii gimnaziale sau actului de studii echivalent.

În corespundere cu art.13 din Codul educației, învățământul obligatoriu începe cu grupa pregătitoare din învățământul preșcolar și se finalizează cu învățământul gimnazial.

Potrivit art.29 din Codul educației, învățământul gimnazial se finalizează cu examene naționale de absolvire, la promovarea cărora se eliberează certificatul de studii gimnaziale.

În circumstanțele de fapt și de drept stabilite, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, instanța de apel nu a dat apreciere duplicatului certificatului de studii gimnaziale eliberat la 29 decembrie 2023, copia căreia este anexată la materialele dosarului, prin prisma art.68 alin.(1) lit.j) din Codul electoral, Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile locale, aprobat prin Hotărârea CEC nr.1103/2023 și art.13 din Codul educației.

Mai mult ca atât, Completul de judecată învederează că, duplicatul certificatului de studii gimnaziale, eliberat la 29 decembrie 2023, a fost prezentat în copie, fără indicarea locului de aflare a originalului. Or, în conformitate cu art.138 alin.(4) din Codul de procedură civilă, înscrisul se depune în original sau în copie autentificată în modul stabilit de lege, indicându-se locul de aflare a originalului, fapt care nu a fost cercetat și elucidat de instanța de apel.

Totodată, Curtea de Apel Chișinău prin încheierea din 29 decembrie 2023 a refuzat ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 68 alin.(1) lit.j) din Codul electoral, formulată de Leonid Umanet.

Reieșind din prevederile art.12¹ alin.(2) din Codul de procedură civilă, ridicarea excepției de neconstituționalitate este un drept procesual al părții și neanularea încheierii din 29 decembrie 2023 de refuz în ridicarea excepției de neconstituționalitate ar priva partea de acest drept procesual în ordine de apel.

Instanța de recurs remarcă că, dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Curtea reamintește că, articolul 6 § 1 din Convenție implică, din partea „instanței”, obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, a argumentelor și a probelor prezentate de către părți (cauza Perez v. Franța [MC], nr. 47287 / 99, §

80, CEDO 2004-I, cauza Loupas v. Grecia, nr. 21268/16, § 37, 20 iunie 2019, cauza Capacchione v. Republica Moldova din 30 noiembrie 2021, § 19). De asemenea, reiterează jurisprudența sa constantă, potrivit căreia acest articol obligă instanțele să își motiveze deciziile sale. Întinderea obligației de motivare poate varia în funcție de natura deciziei și trebuie analizată în lumina circumstanțelor fiecărei cauze. Fără a necesita un răspuns detaliat la fiecare argument invocat de către un reclamant, această obligație presupune, totuși, că o parte la procedura judiciară poate aștepta un răspuns specific și explicit la acele argumente care sunt decisive pentru rezultatul procedurii în cauză (cauza Paixão Moreira Sá Fernandes v. Portugalia, nr. 78108/14, § 71, 25 februarie 2020 și cauzele citate în aceasta, cauza Caraman v. Republica Moldova din 16 februarie 2021, § 23).

Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia din 29 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și încheierea din 29 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău prin care s-a refuzat ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de circumstanțele constatate și să reexamineze cauza, adoptând o hotărâre legală, care să conțină răspunsuri la toate argumentele invocate în cererea de apel, cu respectarea normelor de drept material și procedural pertinente speței.

În conformitate cu art. 195, 247, 248 alin. (1) lit. d) și alin. (2) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț.

Se casează decizia din 29 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și încheierea din 29 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău prin care s-a refuzat ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Leonid Umanet împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 și Comisiei Electorale Centrale, cu participarea terților Alexei Percemli, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” și Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională” privind contestarea actelor administrative, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Oxana Parfeni

Judecători

Igor Mânăscurtă

Aliona Donos